

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 23
Vullum Sø

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 23 Vullum Sø

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside: Katrine Krogh Andersen
Øvrige: Henrik Schjødt Kristensen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7279-837-0

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N23 *Vullum Sø* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 128 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

For supplerende læsning henvises til enhedens driftsplane. Link:

<http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Statsskovene/Drift/Driftsplan/Thy>

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 132 hektar. Området består hovedsageligt af den kalkrige kransnålalge-sø Vullum Sø samt det sammenhængende klitområde beliggende ved Hjørdemål Plantage. Klitområdet omfatter habitatnaturtyperne klithede, klitlavning og grå/grøn klit.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Naturstyrelsen ejer 97 % af området og har i en længere årrække arbejdet på gennem magelæg og opkøb at erhverve alle arealer omkring Vullum Sø med henblik på naturgenopretning, bl.a. gennem vandstandshævning. Naturplejen for disse arealer som er beskrevet i denne plan er således midlertidige foranstaltninger, og planen må revideres hvis/når yderligere arealer erhverves og et naturgenopretningsprojekt bliver realiseret.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	2130	Grå/grøn klit	8
	2140	Klithede	34
	2190	Klitlavning	34
	7140	Hængesæk	1
Ialt			76
Art		Hedepletvinge	Ikke vurderet

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med kortlagte naturtyper i området. Desuden vises den art fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Billede 2 Græsning ved Vullum Bro.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages *løbende* pleje ved f.eks. græsning på klitnaturtyperne på 75ha og slåning på 1ha. Endvidere 5ha klithede er underlagt en cyklisk drift med rydning af opvækst med års mellemrum.

Der foretages *enkeltstående* indgreb i form af etablering af græsning på 1 ha.

De arealer, der er listet i tabel A som kortlagt klitnatur, indgår mange steder i tæt mosaik med klitnatur uden aktuel registrering som habitatnatur. Selv om denne uspecificerede klitnatur ikke er talt med i datasættet og dermed heller ikke i mål- og plejetabeller, plejes den typisk sammen med den omgivende habitatnatur. Periodens pleje har altså reelt et større omfang end vist i tabellerne. Når klit-partier plejes som et hele, medfører det desuden, at isprængt ikke-habitatnatur efterhånden i vidt omfang vil udvikle sig til habitatnaturtyper – uden at omfang og fordeling til naturtyper kan forudsiges endnu.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

		Periodens mål	Ha (ca.)
2130	Grå/grøn klit	Naturtypebevarende pleje	8
2140	Klithede	Naturtypebevarende pleje	34
2190	Klitlavning	Naturtypebevarende pleje	34
		Udvikling mod 7230 Rigkær	1
		Udvikling mod 7240 Hængesæk	1
7140	Hængesæk	Naturtypebevarende pleje	1

Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
2130	Grå/grøn klit	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	eksisterende	1
		Græsning	eksisterende	8
2140	Klithede	Rydning af opvækst	eksisterende	5
		Græsning	eksisterende	32
			nyt	1
Hegning	nyt	1		
2190	Klitlavning	Græsning	eksisterende	34
7140	Hængesæk	Græsning	eksisterende	1

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Billede 3 Kort viser arealer registreret med lysåbne naturtyper, der løbende plejes. (lilla farve).

Billede 4 (næste side) Thy-gøgeurt på nordsiden af Vullum Sø.

❖ Arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Disse tiltag fremgår af tabel G.

Specifikt af hensyn til Hedepletvingen gennemføres pleje af eng/overdrevsareal med periodevis slåning og der opretholdes en halvhøj vegetation på visse delarealer.

	Periodens mål
1065 Hedepletvinge	Sikring af artens levested
	Sikring af artens spredningsmuligheder

Tabel F Mål for arter

Tabel G Specifik artspleje

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Antal enheder	Enhed
1065 Hedepletvinge	Rydning af opvækst	eksisterende	20	ha
	Slåning - d.v.s. ej fjernelse af afslået	eksisterende	5	ha

I tabel G er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N23 Vullum Sø

Natura 2000-området har et areal på 132 hektar. Området består hovedsageligt af den kalkrige kransnålalge-sø Vullum Sø samt det sammenhængende klitområde beliggende ved Hjørdemål Plantage. Klitområdet omfatter habitatnaturtyperne klithede, klitlavning og grå/grøn klit.

Naturstyrelsen ejer 97 % af området og har i en længere årrække arbejdet på gennem magelæg og opkøb at erhverve alle arealer omkring Vullum Sø med henblik på naturgenopretning, bl.a. gennem vandstandshævning. Naturplejen for disse arealer som er beskrevet i denne plan er således midlertidige foranstaltninger, og planen må revideres hvis/når yderligere arealer erhverves og et naturgenopretningsprojekt bliver realiseret.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	2130	Grå/grøn klit	8
	2140	Klithede	34
	2190	Klitlavning	34
	7140	Hængesæk	1
Ialt			76

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i tabel b. Der skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Rydning af uønsket opvækst	eksisterende	5
		5
Slåning eller slæt	eksisterende	1
		1
Græsning	eksisterende	75
	nyt	1
		76

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget.

Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for Hedepletvinge, som fremgår af tabel e.

Tabel e Planlagt indsats for arter *udover* indsatsen for naturtyperne

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
1065 Hedepletvinge	Rydning af uønsket opvækst	eksisterende
	Slåning eller slæt	eksisterende

I tabel e er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000-planen](#).

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Arealet er erhvervet af Naturstyrelsen med henblik på at sikre mulighederne for genskabelse af højere vandstand i området.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil de lysåbne arealer blive plejet i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning og omlægning. Alle forekomster af lysåbne naturtyper vil dog ikke nødvendigvis kunne fastholdes i eller udvikles i retning mod gunstig bevaringsstatus, de lysåbne naturtyper vil risikere fortsat tilgroning, også med invasive arter, og de planlagte udvidelser af arealet med naturtyperne rigkær og hængesæk vil ikke nødvendigvis kunne finde sted.

Levevilkårene for hedepletvinge vil kunne blive forværret, og mulighederne for genetablering af arten i området mindskes yderligere, hvis ikke planen iværksættes.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte drift og pleje vil ændre udbredelsen af arter i området samt udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper
- Plejeindgrebene med henblik på lysåben natur vil påvirke det åbne landskab

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder arealreduktion og fragmentering af levesteder, næringsstofbelastning, tilgroning, uhensigtsmæssig hydrologi og uhensigtsmæssig drift. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via græsning af naturtyperne klithede, grå/grøn klit, klitlavning og hængesæk, suppleret af slåning af grå/grøn klit og rydning af opvækst på klithedearealer. Derudover vil der ske en udvikling mod større arealer med hængesæk og rigkær, hvilket også vil øge den biologiske mangfoldighed i området. Der vil også ske en reduktion af tilførslen af næringsstoffer til klitnaturtyperne. Levestederne for hedepletvinge vil blive sikret. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.

Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra Natura 2000-området vurderes at være positive. Foruden en lang række rød- og gullistede arter, herunder den sjældne Thy-gøgeurt som har en stabil og voksende bestand i området, drejer det sig om bilag IV-arten hedepletvinge, som også er på udpegningsgrundlaget.
Jordbund		X	
Vand		X	
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Den planlagte drift og naturpleje vil opretholde det lysåbne landskab og eksisterende udsigter. Plejeplanen bidrager således positivt til at bevare og udvikle eksisterende landskabelige værdier.
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv		X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Der er således prioriteret at øge arealet med rigkær på bekostning af klitlavning og kransnålalgesø.

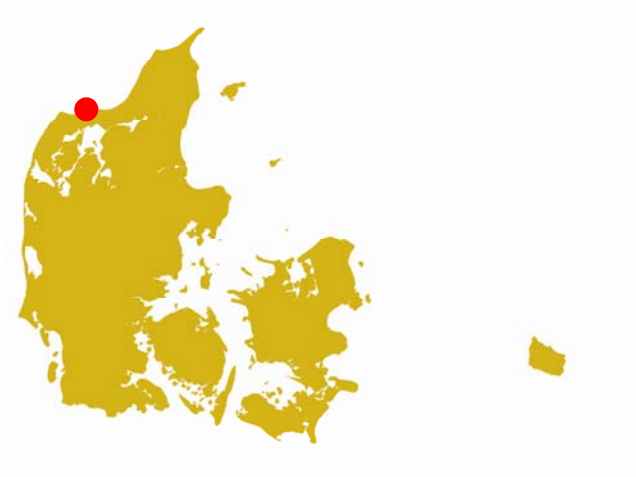
i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA-overvågningsprogrammet. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N23 *Vullum Sø*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil naturtyperne blive drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til Naturstyrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af arter og naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller kunne opretholde gunstig bevaringsstatus.

Plejeplanen forventes at sikre og forbedre naturtilstanden i området ved hjælp af ekstensiv drift og pleje af de lysåbne naturtyper på områdets udpegningsgrundlag samt nedsættelse af næringsstofftilførslen. Der vil ske en sikring af levesteder og spredningsmuligheder for hedepletvinge, og arealerne med hængesæk og rigkær vil blive udvidet.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk